

բիտ լուծուած էրնայ ըլլալ, ապահովաբար, որ չփոխութիւններ յառաջ եկած ըլլան, մէջէ աւելի կէտերու վրայ, աշակերտներու միտքերուն մէջ, և Քրիստոսի թերի ըմբռնուած մէկ խօսքը զանոնք հաստատած ըլլայ, ինչպէս ըսել կ'ուզուի, Տէրոյը օտարութիւն զայստեան իրենք հաւատալիքին մէջ: Բայց իրաւացի է միթէ ասոր համար ըսել թէ Յիսուս բոլորովին իր յարութեան մասին միայն խօսած է և աւելի հեռաւոր դէպքեր անձանօթ մնացած են իր մտածումին: Հակառակ վայելնպախի հաստատութիւնը, չենք հասկնար քնաւ թէ այն ատեն ինչո՞ւ առաջին քրիստոնեաները երկու շատ որոշ հասանքներու պիտի բաժնած ըլլան շրջանը (cycle) այն ուսուցումներուն՝ զորո պիտունը իր ծագումին մէջ նոյնատարր կը գտնէ: Բաց աստի, կարելի է վիճելի նկատել Յիսուսի կողմէ հրէական կեանքի աւերածին և վերջին դատաստանին նախատեսուած ըլլալը: Պարզ է թէ ինչ վիշտով կը հաստատէ անկիւս իր ժողովուրդին անհաւատութիւնը, տխուր նախընթացը գալիք պէտքերն (Մտթ. ԻԱ. 42-44, ԻԳ. 37-38): Ուստի և քննադատներէն մեծագոյն մասը կ'ընդունին որ Մատթէոսի ԻԲ. 4-28ը կը վերաբերի աստուածպետական քաղաքին կործանումին: Դաւիթ վերջին դատաստանին, ինչպէս չընդունիլ թէ անոր ակնարկուած է արգարե փրկչին ամենամօլանքական խօսքերուն մէջ (Մտթ. ԺԳ. 39-43, 49, 50): Արդ, քանի որ Յիսուս այս երկու պատահարները կանխատեսած է, կըրնայ նաև զանոնք իրարու հետ յարաբերութեան մէջ դրած ըլլալ, թէ և ոչ այնքան ճշգրիտ կերպով անշուշտ որքան կ'երեւի մեր առաջին աւետարաններու պատմութեան մէջ. միայն, եթէ պէտք է ընդունիլ խառնադրում մը այն եղանակին մէջ որով աւետարանական բնագիւղները յառաջ կը բերեն այդ ուսուցումը, մինչև ո՞ր կը տարածուի խանգարել տարրերուն ազդեցութիւնը. ո՞ր պէտք է դնել սահմանը: Այս խնդրոյն ուսումնասիրութիւնը երկու հարցերու առջև կը դնէ զմեզ:

1. Եթէ Յիսուս հաւատացած է թէ աշխարհ յանկարծական իրարանցումի մը պիտի ենթարկուի վերջին օրը, իբրեւ մերձաւոր բան մը մտաբերած է այդ աղէտքը: Շատ խօսքեր կը թուին ցուցնել թէ արդա-

րե այդ է եղած իր հաւոգումը: Իր աշակերտներուն չէ՞ ըսած ան թէ ճշ սպանութիւնք զքաղաքս Խորաշէլի, մինչև եկեսցէ Որդի Մարդոյ (Մտթ. Ժ. 23), և երկու առաջին աւետարաններուն վախճանարանական ճառերը գրեթէ նոյն զաղափարը չեն արտայայտեր: Մատթէոսին, զոր օրինակ, որ ներուսաղէմի աւերածին (ԻԲ. 3-28) և աշխարհի վախճանին (29-44) վերջին դատաստանին գլխաւոր դործերը կը տեսնէ, զանոնք կը միացնէ իրարու հետ սա բանաձեւով. «Եւ ազգապահի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ, որպէս թէ այդ աղետաւոր երկու մեծ դէպքերը անընդմիջօրէն յաջորդէին իրարու. ու այդ մասին բնաւ տարակոյսի տեղ չ'ընդունու համար, յերկնց գորութեանց անանդումը և Որդւոյ Մարդոյ ամպշուտ վրայ գալուստը նկարագրելէ վերջ՝ քննադիրը կ'աւելցնէ. «Ո՛վ անցցէ ազգս այս մինչև այս ամենայն եղիցի» (ԻԲ. 34): Ուրեմն, եթէ այս խօսքերուն մէջ պէտք պիտի ըլլար տեսնել Տէրոյը յոյսերուն ճշմարիտ արտայայտութիւնը, ստիպուած պիտի չ'ըլլայինք միթէ ընդունելու թէ Քրիստոսի կանխատեսածը չէ երբեք երկայն շաբաթը՝ այն դարերուն՝ որոնք պիտի սանէին իր մահուան և ներկայ տիեզերքի քայքայումին մէջ:

(Շարունակելի)

Ժ. Գ.

ԾԱՌԱՅԱՐԱՐՈՒՄԻ ԾԱՌԱՅՈՒՄԸ

Մարդս պիտի չի բողոք իր դիրքը, անանց հրաւանմանսին արտօնութեանը: Մարդուն դիրքը կեանքն է:

*

Ձկայ բան մը գոր մարդիկ փափաքին պահել աւելի, և գոր գործածեն նուազ քան իրենց կեանքն իսկ:

*

Մահը մեկ անգամ կը պատահի, թեւ կեանքի անհեռ մեկ վայրկեանին ինքզինքը կը գցուցնէ: Աւելի ժամանելի և երկնային անկեց քան թէ կրե՛լ զայն:

*

Գործերու ո՛չ շատ և ո՛չ քիչ ըլլալն է որ մարդոց կեանքը անհանգիստ կամ հանգիստ կ'ընէ, այլ զանոնք զարդեցնող բաներուն աւելի կամ նուազ անպարկեշտութիւնը: